

REDACȚIA

Arad, Deak Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:

1 an ..... 20 cor.

1/2 an ..... 10 cor.

1/4 an ..... 5 cor.

10 luni ..... 2 cor.

N-ri de Duminică pe an 4 cor.

pentru România și străinătate pe an

40 franci.

Manuscrisurile se însoțesc.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferencz-u. Nr. 20

INSERTIUNILE:

de un și jumătate, pe o linie, pe o săptămână, se plătește în avans, și se plătește în fiecare publicare.

Abonamentele, cărți și insertii se plătesc în avans în Arad.

Telefon pentru oră și corespondență

Se trece în extracție sau se primește

ANUL IX.

NUMĂR de DUMINECĂ

Nr. 8.

Răsplata muncii.

(*) Nu de mult, în România s'a închinat medalia *răsplata muncii*. Dacă ar fi la noi, Românii din țările Coroanei Ungare, această decorație, ori dacă cea din Țeară ar fi să se dea și oamenilor noștri, apoi, fără îndoială, profesorul *Dumitru Comșa* dela Sibiu ar fi vrednic de ea. Atât ca profesor la Seminarul Andreian, cât și ca membru și apoi president al comitetului Reuniunii agricole române din comitatul Sibiiului, dl Comșa și-a petrecut viața într'o muncă folositoare îndeosebi *neamului românesc*.

Când a fost vorba de lupta națională, el asemenea și-a luat parte. Intemeietor al *Tribunei* dela Sibiu, alături de Slavici, Rafil Brode, Bechnitz, Barcianu și N. Cristea, a făcut parte din falanga memorandistă și drept jertfă a convingerilor și stăruințelor sale politice, stat-a 14 luni în temnița dela Vaș.

Și d'atunci încoaci, văzutu-l'am însă pretutindeni unde erau în joc bunurile naționale: școala, biserica, întovărășirile economice și de bancă. În sinod și congres, în adunările așezămintelor noastre de tot felul, el auzit și ascultat a fost.

Cine dintre cărturarii români, n'a văzut expoziția dela 1903 din Sibiu? Cine nu știe că alături de mult jelițul Dr. D. Barbianu și de zelosul V. Tordășianu, profesorul Comșa a fost sufletul acelei încercări de susținere?!

Toți ne-am închinat muncii acestui bărbat fruntaș, toți l'am laudat.

Cinstea cea mai mare însă și lauda cea mai dreaptă l'a ajuns pe vrednicul nostru prieten zilele trecute, în România, chiar în palatul marelui rege Carol I.

Eată ce scrie adică *«Voința Națională»* dela 15/28 Februarie:

„Dl Profesor D. Comșa din Sibiu, președintele primei societăți de agricultură a Românilor din Transilvania, a întocmit un strălucit *album de cusături și țesături țărănești*. Modelele le-a adunat din toate districtele locuite de Români, mai cu deosebire din regiunile Sibiiului. Cele 40 tabele (cartoane) în format folio, lucrate cu deosebit succes în cromo-litografie, conțin 284 broderii și cusături, vechi și noi, adunate din vre-o 100 de comune și sunt precedate de o lungă introducere explicativă, făcută cu multă cunoștință de cauză.

„Această capo-d'operă de artă națională e expusă acum spre vânzare în librăriile din Capitală. Harnicul ei autor, dl Comșa, a avut prilejul să se convingă despre meritul lucrării sale. Venind la București, spre a prezenta albumul diferitelor persoane competente, scriitorilor, artiștilor și doamnelor din societatea înaltă, d-sa a primit *cele mai frumoase laude și încurajări*.

„In 8, 9 și 10 ale lunii curente dl Comșa a fost primit în audiență de *MM. LL. Regele și Regina și de A. S. Principesa Maria*, cărora le-a prezentat câte un album: ear M. S. Reginei, deosebit, însuși modelurile, după cari s'a executat lucrarea.

„In toate trei audiențele autorul albumului a rămas surprins de interesul cel mare manifestat de Suveran și de Principesa pentru minunățiile acului și războiului românesc. M. Sa Regele a binevoit a comanda 12 exemplare din album și a îndemna pe autor să continue lucrarea, cule-

gând și urme de artă populară *sculpturală*. Regina și Principesa au comandat diferite lucruri, spre a fi executate de măiestrele cusătoare dela Sibiu.

„Fie ca acest succes moral să îndemne pe autor la continuarea lucrării sale, atât de folositoare pentru cunoașterea poporului românesc din provinciile străine.

Ne umple de bucurie când vedem răsplătită în așa chip strălucit munca unui bărbat care la noi în țeară deja de atâta vreme trage brazdă în pământ înțelenit. Și suntem și mândri: căci munca d-lui Comșa revarsă cinste nu numai asupra numelui domniei sale și a orașului unde trăește, dar și asupra noastră *a tuturor*, căci de bună seamă, și viteazul rege al României, și neîntrecuta regină-poetă, și întreaga societate înaltă din București, admirând albumul întocmit de dl Comșa, au avut cuvinte de laudă pentru întreg poporul din mijlocul căruia dl profesor a adunat acele țesături.

Eată de ce ne-am ținut de datorie să ne ocupăm la loc de frunte cu lucrarea d-lui Comșa și să-i dorim sănătate și ani mulți de viață să poată urma cu rodnică luptă-pe toate terenele.

Luptele și munca d-sale slujească în aceeași vreme de pildă tuturor cărturarilor români. Adevărat, stare nu se face luptând pentru cele obștești. Nu e însă pe lume mai de prețuit decât numele bun și cinstea națională. Starea, averea, se risipește. Numele cel bun rămâne pentru totdeauna și-i moștenire din tată în fiu.

CARMEN SYLVA

PE DUNĂRE.

27 APRILIE — 3 MAIU 1904

(Urmare.)

Și acum mi-se frînge inima, când gîndesc aceea noapte cu 22 grade de frig! Regele ne-a lăsat pe ce potecă amețitoare a călărit: o potecă înghețată și atât de îngustă, în cât moartea ar fi fost sigură, dacă ar fi alunecat calul! În dimineața următoare el s'a imbarcat pe un mic vaporăș, care trebuia să-l aducă printre sloiuri la țărml patriei. Un ceas întreg a ținut înfiorătoarea trezire! Vaporul era ridicat mereu de sloiuri și regele sta gata să sară în fie-care clipă pe vremea din ele, dacă vaporul ar fi fost strivit între sloiuri, sau dacă s'ar fi răsturnat. Pe celălalt mal stăteau oamenii strînși grămadă și se uitau în fioroasa trecere, fără să poată da o mână de ajutor. Iar' când ieși în sfârșit la țărml, mulți ochi se umplură de lacrimi și bucuria era amețitoare! Acelaș vaporăș duse apoi întăile până la Nicopol. Gîndiți-vă, ce ar fi fost, dacă Osman-Pașa ar fi avut răbdare când nu era cu putință să treci nici pâine dincolo, când viforele se acoperit tot ce trăia încă! Chiar și în vremea de războiu omul este adese-ori atât de binecîntit, încât trebuie să se mire; el se apropie de marginea celei mai desăvârșite peiri și Dumnezeu întinde atunci mâna și strigă un „oprește-te“ pe care toți îl aud. Pentru Rege aceasta a fost o răsplată a cumpătului, care distinge domnia sa.

El a cerut destul dela poporul său, și-a câștigat libertatea, independența... Pentru alte războaie, care să fie apoi zugrăvite grandios în istorie, poporul acesta nu trebuia să mai fie jertfit. Când îți aduci aminte de trecerea peste Șipka, te scutură și acum fiori. Ofițerii trăgeau cu eșarpele tunurile ai căror cai zăceau prin prăpăstii! Pe-atunci se vorbea de 300.000 de oameni, pe cari i-ar fi înghițit războiul bulgar. Când îți aduci aminte de aceste evenimente, nu te poți gîndi decât cu groază, căți oameni și căți cai sunt aruncați în acest moment în primejdia din Mandaciuria! Ceea-ce ne împărtășesc sgârcețele comunicării, ce primim, trebuie să rămână cu mult în urma realității. Noi am văzut cum este războiul în adevăr... și cum este când se povestește; astfel putem măsura ce n'am putut vedea. Inima îți se frînge în piept, când te gîndești la aceste dureri, la îngheț, la foamete, la mizerabilul sfîrșit înainte de a putea fi erou! Și biete animale, care se fac eroi și martiri fără să vrea! Regele îmi spunea adese-ori, că cel mai trislu lucru pe un câmp de bătăie sunt caii cari scioapătă tărîndu-și mațele după ei sau cărora li-s'au împușcat picioarele, fără ca cineva să găsească timp, să-i ucidă cu un glonte de milă. Oamenii strigă, se vaetă, gem și capătă une-ori ajutor, dar nu totdeauna. Dar' biete animale care suferă zile întregi, în tăcere!!

Dacă Regele n'ar fi cedat Rușilor și dacă podul s'ar fi făcut unde voia el, forturile și sloiurile nu l'ar fi nimicit, fiind-că ar fi fost la un loc mai adăpostit. Dar' Rușii n'aveau nici o idee limpede despre Dunăre; și par-că aud încă pe generalii, cari au stat mai întăi la masa noastră,

cum ziceau: „Noi ne este aproape rușine de războiul acesta, fiind-că o să fie ca o plimbare la Constantinopol“. La întăiul consiliu de războiu, la care a luat parte, în Plocești, Regele a fost de părere, că Plevna e punctul central al întregului războiu; generalii ruși au început să zâmbească! Nu l'au crezut; ear' mai târziu el a văzut cu ochii săi cum au părăsit Rușii Plevna ocupată și cum a fost imediat ocupată iarăși de Turci. Regele era desnădăjduit, de oare-ce înțelese numai decât cum trebuia să urmeze. Turcii sunt soldați escelenți și dacă Rușii îi despreciau, pricina era fără îndoială orbirea ce-ajunge pe oamenii, cărora li-se rezervă experiențele amare.

Rușii își inchipuieră, că vor intra în România ca într'o țară cucerită. Când colo, la porțile ei găsiră stănd de strajă un principe, peste care nu ar fi putut trece nici armata lor întregă, de oare-ce el apăra cu demnitate liniștită și cu o prietenosă seriozitate dreptul său și întregimea țării sale. Cine-ar putea să uite zilele, în care armata rusească venea dela Nord, ear' cea turcească stătea la Dunăre, când se schimbă intăiele gloanțe și noi ne-am declarat independenți! Stam cu toții în sala tronului; bărbaților celor mai bătrâni le curgeau lacrimile pe barba albă și nimeni nu se îmbrăcase în haine de sărbătoare; toți veniseră în jachetă, dela lucru, din Camera, pe jos, în corpore, și într'o astfel de zi ne proclamăram independenți. Ne văzurăm visul cu ochii astfel, pe când asupra-ne se ridica un nou amenințător, cum n'au mai atârnat, poate nici-odată, asupra vre-unei țări.

(Va urma.)

Nedreptatea cea mare.

În Teara Ungurească, socotind și Ardealul, numărul alegătorilor dietali este de 1.056.664.

Când ne gândim că în țara întreagă sunt 19 milioane locuitori, de bună-seamă trebuie să aflăm că e mare nedreptate faptul că alegătorii sunt așa de puțini.

Nedreptatea pare și este și mai mare când cercetăm: *cine* are drept de votare.

Au adică drept de vot pe temeiul

proprietății de pământ	677.258
a venitorilor	214.065
științit de carte	77.278
drepturi vechi (nemeș-i)	32.724
propriet. de case și pământ	8.592
fumuri	4.082

Ce vedem din acești numeri? Că drept de vot au mai ales proprietarii de pământ. În Teara Ungurească însă proprietarii abia sunt 3 dintr'o sută. Tot așa din numărul întreg al locuitorilor țării, abia 1½ la sută au atâta venit, încât să fie destul pentru a li-se da — pe temeiul legii d'acum — drept de vot.

Cu alte cuvinte numai o prea mică parte dintre cetățeni are drept de vot. Ar fi deci vremea, să se facă odată o lege în virtutea căreia să aibă drept de vot și oamenii mai săraci. Mai ales că nicaieri în lume nu sunt legi mai aspre și mai nedrepte ca cele dela noi.

*

La alegerile din urmă eată cum s'au împărțit voturile.

Dintre cei 1.056.664 alegători au votat 802.168.

Dintre aceștia au votat pentru

partidul kossuthist (stânga)	301.935
liberal (dreapta)	292.995
disidenți	68.085
poporali	61.816
naționaliști	34.810
fără partid	20.410
banffyști	14.072
democrați	4.794
Socialiști	3.251

GRIJA și MOARTEA.

— Poveste. —

I.

Sfinții apostoli Petru și Pavel călătoriau ca oameni săraci pe pământ, și voind a căuta unde locuiește *mila* și *buna-primie*, și unde este sgârzenia, osteniți fiind și flămânzi, ajunseră într'un sat. Era seară. Bătură la ușile bogatilor și la colibeile săracilor, dar înzădar, că nu aflară pe nimeni care să le fi deschis ușa spre a le da adăpost. În cele din urmă totuș fură primiți într'o colibă de tot săracă, care era acoperită cu paie și lipsită de cele mai trebuincioase: avea numai un pat rău de paie, pe care nu-l putea da biata *habă* care era locuitoarea acelei colibi, și era îmbrăcată numai în niște zdrențe.

Sfântul Petru zise către biata babă.

„Suntem îndestulați cu îndurarea ta, babă bună, dar te rog spune-mi cum îți este numele, că voiesc să-ți zic pe nume“.

— Pe mine mă chiamă oamenii *Grija*, răspunse bătrâna, și totodată adause cu milă, zicând: De-ași putea a Vă da câte-va perefrumose din părul ce stă înaintea colibeii mele, v'ăș da bucuros, dar chiar în noaptea trecută a venit un hoț și a cules toate perelele cele coapte, așa în cât n'a rămas nici una.

Acum oaspeții se așezară cât putură mai bine la biata bătrână în colibă, și în dimineața următoare înaintea de a pleca, își luară rămas bun dela baba bătrână și totodată îi spuseră, că drept răsplătire a buneii voințe a ei îi vor împlini o dorință oare-care.

Naționaliștii (Români, Sârbi și Slovaci) chiar cu legile d'acum, dacă ar fi poporul mai înțelept și nu s'ar lăsa înfricat și cumpărat, ar fi trebuit să aibă însă de cel puțin cinci ori atâtea voturi. Și anume: mare parte dintre deputații partidului liberal (vre-o 140) sunt aleși cu voturi române, slovace și sârbe.

Tocmai de aceea, nici nu prea au drept să se plângă aceste neamuri dacă le merge rău, căci *ele sunt de vină la toate*: nu'și aleg adică fiți din sângele lor, să-le apere în Dietă, ci se vind străinului.

Astfel:

2,799.479 Români abia au ales 8 deputați naționaliști;

2,135.181 Slovaci nu s'au învrednicit să aleagă *nicî unul* (în Dietă trecută avuseră 5) ear 1,052.180 Sârbi au un singur naționalist în Dietă.

Câtă vreme nu ne dovedim mai bărbăți, nici nu ne mai putem aștepta la mai bine. Drepturile prin luptă vitejască se câștigă, ear nu lăsându-ne să ne ducă de nas jidovii din sate și ori ce străin care ține deschise birturile și ne adapă cu — venin!

CRIZA.

Săptămâna aceasta nu a fost a senzațiilor pentru politica de aici. Sigur nu se poate spune nimic. Cele două mari partide politice: opoziția unită și partidul liberal să întrec în sîrguință. Liberalii în frunte cu Tisza fac totul, ca să poată rămânea la putere.

S'a svonit între altele, că partidul liberal își va schimba programul, ca la viitoarele alegeri să poată lua lupta cu opoziția cu mai multă speranță de biruință. Voiesc adevă să se arate și el dacă nu mai, dar cel puțin așa de *maghiar*, ca opoziția unită. S'atunci, de ar fi consecvență politică, am putea să ne așteptăm la surprinderi. Din partidul liberal fac parte Sași, fac parte Români și apoi ce-i mai presus de toate important sunt așa de multe, foarte multe cercuri ale naționalităților. Ce purtare vor avea alegă-

torii acelor cercuri la noile alegeri față de noul program.

Și în Viena situația pare a fi pe seama liberalilor. Vienezii nu vreau să poarte nuna martiriului politic al purtării lor până acum. Tisza a fost din nou chemat în Viena, a petrecut destul de mult în regelu, care a cerut dela el sfat.

Față de toate acestea opoziția nu vrea să se folosească de biruința câștigată la alegeri. Șeful uniunii opoziționale, Kossuth a scris privitor la aceasta un articol de însemnătate în un ziar vienez. Spune, că e nici o pedică, ca opoziția unită să ia înele guvernului. Programul e tot așa ca pactul din 67. Nici mai mult, nici mai puțin. S'ar schimba persoanele, ear nu și sistemele. Deși noi toți știm, că atunci mai curând, mai tirziu ar ajunge stăpânitor programul fracției puternice independiste, care cere de Austria și Ungaria să aibă numai domnia pe aceeaș persoană, și nici o afacere comună.

Dietă va țineă viitoarea ședință pe Martie n., și de nu e încă până atunci misteriu, din nou se va amâna.

„Victoria“.

La anul 1887 s'a înființat în Austria Institutul de credit și economii „Victoria“ cu trei grele împrejurări, cu un capital de 200.000 coroane. Cei dintâi 5 ani de activități sale a fost anii luptei de viață care la anul 1893, când și-a urcat capitalul de acții la 600.000 cor., a ieșit învingător, căci atunci și-a arătat încrederea neîndoielnică a publicului, care subscrise peste cele 600.000 acțiuni pe când s'a făcut noua emisie încă de 600.000. După lege însă aceia ce a fost peste 600.000 acțiuni a trebuit să se șteargă și așa a rămas banca cu capitalul de acții de 600.000. atunci și până astăzi a fost timpul muncii și șugate din an în an, iar pentru public a fost matca din care s'a ajutat în zilele sale.

Politica de bancă urmată de directorii „Victoriei“ a atras tot mai largi cercuri

Dar cu dorințele noastre este tot de-auna așa: credem că avem în tot de-auna un sac plin din trânele, și dacă ar pași repede cine-va înaintea noastră și ne-ar da voie a spune numai una, nu-am ști ce să facem; sau am căuta, am tot căuta și în sfârșit totuși n'am scoate la iveală, nici chiar cea mai potrivită la lumină.

Babei-Grija încă nu-i umbla mai bine.

Ea era desnădăduită, nu avea mai mare dorință de cât părul ei, adică să prindă pe ori care s'ar cuteza să se apropie de păr și să nu-l lase de cât numai la porunca ei.

Oaspeții împliniră dorința aceasta deosebită a bietei babă și se cam mai duseră. Baba încă plecă și se duse în câmp pentru oare-care lucruri dar tocmai atunci veni și hoțul de pere spre a mai culege și pe cele-ce încă s'au mai copt.

D'abia se sui hoțul în pom, și eată de-odată crengile începură a-l cuprinde ca între niște cercuri de fier, în cât nu mai putu să se miște nici într'o lătură; ci ședea acolo ca o vulpe prinsă în cursa de capcâni. Acum el a început a sbera și a se văita; așa în cât la sberăturile și vaietele lui alergase mai mulți oameni într'acolo. Și doi din trâneții iute se și suiră în pom pentru a-l deslega și a-l slobozi pe lacomul de poame. Dar se văzură și cei doi binefăcători legați ca într'o cursă.

Când veni baba seara de pe câmp acasă, și găsiind pe locuitorii satului înspăimântați împrejurul pomului și pe cei prinși frământându-se înspăimântați și văzându-l aproape morți în legăturile lor. Indată ce ajunse biata babă acasă, văzând cele întâmplare și întebând pe

cei doi vecini ai ei, îi slobozi, ear pe hoțul de poame îl lăsă numai după-ce făgădui primă mânt, că nu se va mai întinde la aceeaș loc este al său, sau ce este altuia. Acum dar de poame își ținu cu scumpătate jurământul depus, și pomul bietei babă bătrână rău de aci înainte scutit de cercetători neputând Baba de aci înainte putu să se bucure liniștită de poamele ei.

II.

Altă-dată se întâmplă că un călător neadormit tot umbla prin lume, numit al *Moartea*, încă bătut la ușa colibeii a bietei trâne babă *Grija*. Dar spre marea mirare a *Mortii*, fu primită fără cel mai mic semn de înspăimântare.

„Tu ești atât de liniștită la venirea mea zise călătorul către biata babă“.

— De ce să mă înspăimântez, răspunse biata bătrână, că și așa sunt bătrână și de viață, și te-am așteptat de mult, foarte mult, în răspunsul babei.

— Ei vină dar după mine, zise moartea plină de bucurie, văzându-se ajunsă la biata babă fără lupta cu doștorii și leacuri, plâns și vădugă.

— Prea bucuros, răspunse biata babă, mai te rog mai îngăduie o țirică, aș v'oi bucură o pară să mai mănânc din părul acesta, este singura mea avere și ale căruia poame sunt mult m'au plăcut.

— Nu-mi pasă, răspunse moartea cu o bună, fă dar curând, ie-ți o pară și mănâncă atâta voi aștepta.

era intereselor sale și i-se cer tot mai mari și mai ieftine izvoare de ajutor. De la parte depunerilor i-s'au urcat aproape la milioane coroane, ce iarăși cere să se ducă capitalul de acți în congelare cu suma depunerilor, căci aceasta o pretinde iarăși interesul deponenților și statul încă să plătească cu modul de asigurare a deponenților.

Drept-aceia direcțiunea «Victoriei», având să vadă lipsele poporului, mai departe gândește deponenților și în sfârșit interesele acționarilor, a decis urcarea capitalului de la 600 000 cor. la 1.200.000 de cor.; să facă nouă emisiune 3000 acți, câte 300 cor., din cari 200 cor. va face acția, iar 100 cor. merge în fondul de rezervă și ce și fondul de rezervă să urcă la aproape 800.000 coroane. Fie-care acționar are dreptul să subscrie cu prețul de 300 cor. câte acți noi câte acți vechi are, ce va înlocui de la acționarul vechi să va vinde acți doritori de a avea acți de a le «Victoriei».

Deodată cu aceasta întărire a izvoarelor a decis direcțiunea, să înființeze și filiale în anumite centre, acum deodată una.

Adunarea generală a «Victoriei» convocată pe 5 Martie n. va fi chemată să decidă asupra acestor propuneri.

Unde roadele unei munci de 18 ani vorbesc în cifre atât de luminoase, nu mai rămâne de a îndemna pe nime. Credem, că publicul cel mare își va înțelege interesele și va grăbi a concurge la realizarea acestei emisiuni atât de importantă pentru viața economică a poporului nostru.

Ne ocupăm și noi cu aceasta emisiune înainte de adunarea generală, fiindcă, și foile de la Arad s'au ocupat din a lor punct de vedere cu mult respect față de înaintarea mare ce o face «Victoria», tot ce nu ne place este, că «Victoria» este bancă românească și prin întărirea ei să întărească poporul românesc. Fie însă liniștiți domni de la acele ziare, că «Victoria», chiar așa împlineste o misiune economică în interesul industriei și comerțului unguresc din Arad, și în interesul țaranului român; iar dacă îndoiesc de aceasta, ispitescă pe micii

industriași din Arad și va auzi din gura lor binecuvântând pe «Victoria».

Dumnezeu să o și binecuvinteze întotdeauna. Amin.

Alegerea de jude în Arăneag.

Prin toate părțile să plânga lumea împotriva administrației și oamenilor, ce o conduc, încât fără să vrem, ni-se impune întrebarea: nu știu oamenii aceștia, că ei trebuie să lucreze pentru binele poporului și nu să-și facă ei plăcurile lor. Nu știu ei, că au datorie să fie samă de dorințele poporului? Căci atâta volnicie nu mai poate fi răbdată; poporul ese din sărite, când nedreptatea e prea de tot mare. Vina e a celor, ce ar trebui să știe, că poporul vrea, ce e al lui.

Ce s'a întâmplat Mercuri la alegerea de notari din Arăneag?

Încă înainte de alegerile de deputați a fost o deputație trimisă la fisolgăbirăul Dr. Lengyel, să-l roage să candideze de birău pe *Morariu Crăciun*, pe care-l vrea tot satul, fiind-că Ioan Maghici, judele de până acum nu e iubit de popor. Fisolgăbirăul le-a făgăduit, că așa va face.

După alegeri s'a schimbat la față dl fisolgăbirău. Mercuri, ce a făcut?

La un ceas după amiază era să fie alegerea de jude.

Fisolgăbirăul a venit înconjurat de jandarmi. A dispus, ca cele două partide să-și aleagă bărbații de încredere. După aceea a spus, că candidatul e Ioan Maghici, *frate-său Igna Maghici și cuscri-său*.

Un murmur de nemulțumiri fu răspunsul mulțimei.

Numai un mic grup, rudele candidaților strigau încet numele lui Maghici. Mulțimea s'a depărtat demonstrativ: bărbații de încredere n'au vrut să subscrie protocoalele și dl fisolgăbirău a rămas cu botul pe labe.

Și-a mai făcut încă una dl Dr. Lengyel. Pe ora 1 a fost pusă alegerea de jude în Arăneag, pe ora 3 alegerea de tutor cercual în *Drauș*. Dlu a mers cu trăsor; cei din Arăneag n'au putut merge la alegere și așa s'a ales acela pe care l-a voit fisolgăbirăul: tatăl notarului din Arăneag.

Aranegenii nu să lasă; voesc o nouă alegere de jude și va trebui să fie.

Din Talpoș.

Ni-se scrie:

Încă prin anii 95—96 la inițierea unor oameni rătăciți, s'a înființat în frunțașă comună o școală

de stat, lucru ne mai pomenit — pe spesele 20000 cor. a sedusei comune! Însă deși în frunte are trei învățători, totuși încă nici un progres. Și ce e drept, nici nu e lucru de mirare, că e ceva absurd să se facă oareși-care progres într-o școală unde se propune în o limbă neînțeleasă de copii, propusă de niște învățători cari nici o iotă nu știu românește. Nu-l vorbă că e ceva absolut imposibil, că copiii de 6 ani, în restimp de 3—4 ani, din care numai jumătate de vreme cercetează școala, e imposibil să însusească limba de propunere, întru atâtea încât să înțeleagă prelegerile ca să se lipsească ceva din elementele învățătorei, când școlile medii limba latină predată în 8 ani, la copii mai desvoltați, dară nu prea găsești student să-și vorbească lătimește! Dar aceștia sunt de altă categorie! E vorbă, că școala aceasta care și de altcum e năpastă pe comună e un adevărat schwindli-cursuo! Dela înființarea ei nu este an de când să nu le facă învățători venetici în frunte cu renegatul Alanti János — ferii de câte 2-3 luni! Tocmai acum de vre-o 5 săptămâni nu se ține școala din cauza că învățătorii sunt morboși — și copiii vagabundează pe străzi. Și tot astfel de învățători sunt trimiși, ca să salveze țara; precum se vede deci aceasta este menirea școlii de stat. Totodată e de marcat, că mișcările din comună prolecite de „socialiste“ tot din pricina mult slăvitei școlii s'au născut. Atât am voit să dau publicității, ca să putem trage învățăturile cuvenite.

Un abonent.

Infrângerea Rușilor.

Și în zilele din urmă, oștilor rusești din Mandșuria tot rău le-a mers. Japonezii i-a strimtorat așa fel, că după știrile din urmă ei ar fi fost siliți să fugă și dela Mukden, cea din urmă cetate a lor întărită.

Eată o telegramă privitoare la luptele date:

Londra, 2 Martie. La 40 de mii de soldați s'a dat la 26 Februarie o luptă crâncenă. Japonezii au învins strălucit asupra oștirilor de sub comanda generalului rus Rennenkampf. S'au bătut strașnic îndeosebi trupele lui Kuroki, cari au pus pe fugă întreaga cavalerie rusească, după-cum au scos dintre întărituri și pedestriimea și artileria rusă.

— Vai de mine, și de mine, se văita mama bătrână, nu vezi, că oasele mele cele bătrâne, nu mă mai pot sui în pom. Trebuie să-mi chem un vecin, sau că doară vei fi tu cel de bună, și-mi vei culege o pară.

Moartea precum se vede în aceea zi nu se prea mult de lucru, de aceea se întese și se învoi a împlini dorința babei. D'abia să sui însă în pom, se și simți de toate părțile legată cu crengile pomului, și văzând acum moartea cursa care i-se pusă, începu a blăstăma. Mama baba râdea la toate acestea. Și o ținu mai multe zile prinsă, și spre marea mirare, bucură și năcazul oamenilor nu murise nimeni de tot pământul. Dar în sfârșit văzând Moartea toate încercările ei sunt zădărnice, încheie mama baba Grijă o legătură, ca aceasta să o slobozească, ear dânsa din partea ei îi făgăduiește, că nu se va apropia de ea nici odată.

Atunci și crengile, la porunca babei, se slăcură și astfel și Moartea numai de cât a avut a călători mai departe și a-și începe și lucrul. Grijă însă rămase în viață și este până astăzi pe pământ după-cum o simțim cu toții.

Tauș.

Andriiu Lazarov,
învățător.

Ficuța.

(Baladă populară).

Podbale, podbale
Peste cea vale
La cea casă mare

Scrisă-l șezătoare
De nouă fecioare,
Cu Ficuța zece
Care le întrece.
Toate torc și joc
Toate glumesc
Și să veselesc,
Numai Ficuța ba,
Ci tot suspina.
Maica sa dacă vede
Cătră ea grăia:
— Fică, Fica mea
Ce suspini tu-ășea?
Căce nu te veselești?
Căce nu-ți petreci?

Fica din grai grăia:
— Maică, maica mea
Cum n'oi suspina?
C'am d'avut și eu
Un drăguț în sat
Mândru sprâncenat!
Ochișorii lui
Bolta ceriului,
Mustăcioara lui
Spicul grăului,
Perișorul lui
Pana corbului,
Fețișoara lui
Spuma laptelui,
Sărutarea lui
Mierea stupului,

Bădița m'o lăsat
Cu alta s'o 'nsurat,
Cu alta din alt sat.
Și 'mi pare rău

După badea meu.
Maica sa din grai grăia:
— N'avea bai de acea
Că te-oi mărita
După de 'mpărat
Mândru și bogat.

Fica din grai grăia:
— Maică, maica mea
La 'mpăratu-l trebuie
Hinteu ferecat
Cal mândru 'mbrăcat,
La 'mpărăteasă
Haine de mătăasă.

— Fică, Fica mea
Și de astea vom avea.
Fica din grai grăia:
— Maică, maica mea
Eu pe badea
Nu-l pot uita;
Că sunt și fecior
Ca 'n luncă flor,
Dar' ca badea meu
Numai văd eu;
Că sunt și bădiță,
Dar' ca bădița
Numai pot vedea.

Maică sa din grai grăia:
— Că și stele's multe
Multe și mărunte
Dar ca luna
Nu-l nici una.

George M. Teaha.

D'ALE ALEGERILOR.

Din Sinteia.

Mult Stimat Dle Redactor!

Vin cu acea rugare să binevoiti a da loc în prețuita-vă foaie următoarele:

Nouă Sintenilor așa bucurie mare ne-a cauzat învingerea noastră, devenind ales de deputat m. Stim. și iubitul nostru candidat Ioan Russu-Șirianu, încât ne-am hotărât, ca la sărbătoarea Intimpinării Domnului, să sărbătorim și a doua sărbătoare, „Sărbătoarea învingerei dela Chișineu“, aranjând un banchet în locuința iubitelui nostru frate, Teodor Fălcușan, comerciant și deputat comitatens, la care masă comună au contribuit cu câte 2—3 coroane următorii locuitori: George Costa inv., Sever Bussilla inv., economii: George Bătrîn, Teodor Fălcușan, George Biger, Simeon Ghiuca, Antoniu Cicariu, Simeon Cicariu, Ioan Chirila, Antoniu Biger, Nicolae Orodan, Teodor Ardelean bătrân, Nicolae Fălcușan, Petru Șereș, Teodor Fălcușan jun., Simeon Fălcușan, Stefan Ban, Simeon Dan, Mihaiu Igrăș, Teodor Ban, Petru Ban și Vasilie Orodan; — ear' după prânz inv. George Costa ține o vorbire frumoasă și acomodată intrunirii noastre, ridicând pocălul în sănătatea iubitelui nostru deputat, Russu-Șirianu; a tostat inv. Sever Bussilla închinând în sănătatea conducătorilor și luptătorilor nostri membri ai „Congresului național“, George Bătrîn în sănătatea Maestății Sale, Antoniu Cicariu în sănătatea poporului român, George Biger în sănătatea prelaților nostri episcopi gr.-or. și gr.-cath., cari au protestat în contra legii noue a lui Berzeviczy, în fine vorbește cărunțul Simeon Ghiuca, rugând pe atotputernicul D-zeu, ca inimile Românilor să le întărească tot mai mult, ca la alegerile viitoare de deputați să putem deveni învingători și în mai multe cercuri electorale, având și noi Români deputați și mai mulți în Dieta țării, — și așa petrecând în cea mai bună înțelegere, și iubire frățească, până sara la 7 ore, despărțându-ne cu stringerea mâinii de frate, întonând încă odată cu toții: Să trăiască deputatul nostru Russu-Șirianu, am plecat fiece ca la locuința sa vesel, și mângâeți în suflete, că bunul D-zeu ne-a ajutat, de ne-am ajuns scopul dorit.

Sinteia, la 3/16 Februarie 1905.

Un alegător.

Din Bistrița.

Adunarea generală

a reuniunii I. de înmormântare a locuitorilor Români gr. cat. din Bistrița.

Duminecă în 5 Februarie la 2 ore p. m. „Reuniunea I de înmormântare a locuitorilor Români gr. cat. din Bistrița“ și-a ținut a VI-a adunare generală, în școala elementară română gr. cat. fiind de față mai mulți membrii înrolați din sânul inteligenței, al meseriașilor și al poporului.

Dr. G. Tripon directorul și președintele Reuniunii, prin o vorbire frumoasă și însușește-toare deschizând adunarea, a urmat alegerea alor trei membri verificatori, alegându-se prin aclamațiune: Alexandru Pop, Vasile Lungu și Ales. de Frank.

Cetindu-se raportul direcțiunii s'a constatat că direcțiunea în decursul anului expirat a ținut 11 ședințe, în cari s'au pertractat și rezolvat toate afacerile curente și s'au luat măsurile de lipsă și potrivite pentru prosperarea Reuniunii.

Direcțiunea, și de astă-dată a dat dovezi de o netăgăduită muncă prestată cu multă abnegațiune și imparțialitate, pentru înflorirea și bunăstarea Reuniunii ce are o misiune atât de binecuvântată și umană!

Amintesc cu plăcere, că on. membri din direcțiunea, competența ce li-se cuvinea după 2 ședințe au destinat-o și distribuit-o, jumătate pentru o femeie bătrână și morbulentă, ear jumătate pentru nou edificândă biserică din Sebeșul-de-sus.

S'a cetit apoi raportul *casarului*, din care s'a constatat, că în decursul anului trecut s'au întâmplat 16 cazuri de moarte după cari, celor

competenți și îndreptățiți Reuniunea a solvit suma de 2140 cor. cu 1110 cor. mai mult ca în celalalt an.

Reuniunea la începutul anului dispunea de 11.534 cor. 86 fil. Prin încasări de taxe dela 22 membri primiți, ca taxa de înscriere a încurs 55 cor. 44 fil.; s'a încasat dela 8894 solviri a 52 fil. suma de 4624 cor. 88 fil.; interese capitalizate 681 coroane 43 fileri, sporiul în capital 1904 cor.

S'a solvit funcționarilor pe întreg anul 370 cor. Competința direcțiunii după 11 ședințe suma de 131. Competința membrilor revis. 30 coroane. Diverse spese 9 cor. 32 fil.

Deci bilanțul s'a încheiat cu o creștere de 2585 cor. 43 fil.

Astăzi Reuniunea dispune de capitalul de 14.120 cor. 29 fil., din care 6464 cor. 76 e depusă spre păstrare la institutul „Bistrițiana“ și 7655 cor. 53 fileri e depusă la „Coroana“.

Pe lângă aceasta sumă Reuniunea mai are și unele pretensiuni mai mici pe la unii membri rămași în restanță, apoi mai are și o mulțime de protocoale, dulapuri, sigile etc.

Mai notez și unele poziții „Bilanțul general“, din care reieșă, că dela începutul înființării Reuniunii s'au făcut următoarele încasări:

a) Taxa de înscriere dela 745 membri 1877 cor. 40 fileri;

b) Taxa dela 45.729 solviri de înmormântare a 52 fil. . . 23.779 cor. 08 fil.

c) Interese capitalizate cu 31 Dec. 1904 suma de 2418 cor. 86 fil.

Cu totul s'a încasat suma de 28.075 cor. 34 fileri.

Saldul la 31 Decembre 1904 face 14.120 cor. 29 fileri.

După cetirea tuturor rapoartelor, pe baza recomandății comitetului de revisiune, direcțiunii și funcționarilor li-se votează absolutoriul.

Ne mai fiind alte obiecte de pertractat, între multe ovațiuni adunarea s'a sfârșește.

Amintesc cu plăcere, că în fruntea acestei Reuniuni nutrită de cea mai umană și mai nobilă țință, s'a aflat ca membri în direcțiune următorii: Dr. Gavril Tripon director executiv și președinte, Stefan Poruțiu v.-preș., Iuliu Chitto secr., Ciril Negruțiu cassar, Teodor A. Bogdan, Ioan Moldovan, Mihai Doroftei, Vasile Bugnariu, Pavel Butuc, Pavel Șomfălean, Nicolae Sângeorzan, Stefan Vermeșan și Stefan Filimon, ca membri.

Români, înființați Reuniunii de înmormântare!!

Informații da cu plăcere și biroul Reuniunii noastre — adresați-vă, numai aici.

— tab. —

† Teodor Pășcuțiu.

Dumnezeul puterilor și îngrijitorul nostru al tuturor a chemat la sine iarăși un suflet tiner. Teodor Pășcuțiu, tovarășul meu de copilărie, de când am pipăit și eu băncile școlii, în urma unui morb greu a trecut la cele eterne!

În Dumbrăvița de codru, într-o colibioară sărăcăcioasă lângă casa preotului trăesc doi bătrâni cinstiți și de omenie. Sunt părinții răposatului, înrudiți cu preotul, care neavând nici un urmaș, luase pe Teodor copil de suflet, să-l ducă la învățătură, și cu vremea — după voia lui Dumnezeu — să devină și el om de carte, om învățat. L'a dus deci la școlile din Beiuș. Nici nu l-am cunoscut. Locuiam ambi la o gazdă, umblam în o clasă. Și era diligent băiatul, ca toți băieții de țaran. După-ce a terminat opt clase și maturitatea, obținând din partea Conzistorului gr. or. român diecezan din Arad, un stipendiu de 300 coroane, s'a dedicat carierii teologice, unica carieră, ce poate omului să-i dea cugetării sublime, inimă curată, pentru a-și aduce aminte totdeauna de Dumnezeu, blând dela natură n'avea neplăceri cu nimenea. Dacă era și batjocorit din partea cuiva, nu s'a mâniat, răzbunarea lui era răzbunarea omului nobil, iertarea. În ăst an l'am văzut mai retras, mai îngândurat, ca de alte dați. Prietiniții lui nu am dat atențiune acestei schimbări, cunoscându-l

de altfel om tăcut. În una din zilele lui Febr. însă îl vedem bolnav, din care morb pe lângă toată purtarea de grije părintească și pe lângă toată lupta de salvare ce-au suportat-o supraviețuitorii institutului teologic, moartea a devenit învingătoare peste viața lui. N'avem să ne învrătim contra lui Dumnezeu, El este bun și prea înțelept, știe, ce face, și El știe pentru ce l-a chemat așa de timpuriu la Sine.

M'am aflat îndreptățit de sentimentul datoriei, să nu trcc cu vederea moartea acestor tiner ca și moartea unui om de rînd, m'am aflat împins de sentimentul datoriei, a-și sacra câte-va șire de sinceră aducere amine ce trebuie să o manifestez față de el în întreaga mea viață căci pentru mine a fost mai mult decât un coleg, mai mult decât un prieten, decât un simplu coleg, el în timpurile mele mizerie a fost spriginitorul meu.

Am rămas orfan de părinții mei încă când eram încă numai în școlile elementare. Fiind copil din neam sărman, nu puteam tepta ajutor mult dela celelalte rudeniți, fiind eu, n'am avut tărie să-mi câștig trebuingoasă, dela școală însă nu m'a înimă să rămân. Astfel era traiul meu când mi-a dat mână de ajutor, împărțind ale sale mine, trei ani de zile, când apoi am putut eu să-mi câștig cele trebuingoase.

Pentru mine fapta lui este mai nobilă decât a creștinismului ca bună poziție, este nobilă, căci a făcut-o înainte de vreme, puteai cere dela el astfel de fapte ale îndurării trupesti.

S'a dus la cele eterne un suflet blând Dumnezeu să-l odihnească 'n pace!

Petru E.

Emigrări.

Din Gerboveți lângă Bozovici, cu data 20 Februarie ni-se scrie:

50 familii voiesc a emigra în America.

Și oare de ce? Purțăm numele de pluș dar nu putem aduce atâtea bucate, cât să trăim cu familiile, de cum să mai și vindem din ele, să ne plătim dările, statului și comunei. E drept că acest an au fost rău mai preț de denea. Însă noi în toți anii ducem mare lipsă de bucate din cauza că nu avem ce munci. — Oare-ce vom face în acest an?

În valea Almajului pe o mână de pământ trăim vre-o 30 mii de suflete, nu e mirare în tele vecine, că toate au pământuri în pădurea rială și a Comunității de avere, dar nefec de Gerboveț are numai o micuță țarină.

Acum nu e stare un 1 juger a aduce mult ca 10—15 metri adevă 140—250 klg. de ruz în boabe, așa dară nici munca nu se poate. — Despre fânate nu mai putem zice numai picături se află acolo, unde este pământ prea umed de nu se poate ara.

Cu vite stăm și mai rău, de se învâdă când nu e pământ, nu-i nutreț, nu putem ține din puținele ce am avut încă până astăzi a parte au murit de foame, nu avem nădejde de mai rămânea din ele ceva la viață până la data primăvară

Nu avem căi ferate, nu e industrie, sunt închiși între munți, și oare ce vom face? — astăzi așa m'am ținut familiile și împăcată recerute, argătind ca zilerii prin România, și Serbia.

Văzând reprezentanții comunei, că locușii ei merg tot spre rău, au adresat în mai multe rînduri, rugări, către autoritățile competențe, ca a putea căpăta puținel pământ în pădurea rială, măcar și pe bani, însă, zădărnice s'au toate. (Destul de rău din partea celor competențe Redacția).

Poate că legile silvanale vor opri devastarea pădurilor însă, acelea sunt de autorități făcătoare — și iar ele pot să le modifice, având în vedere că bunăstarea statului depinde dela bunăstarea popoarelor care il alcătuiesc.

Și, dacă nu ar fi popor nici domni, nu ar avea la cine fi.

CANCELARIA ARCHITECTULUI ROMÂN

IOAN NIGA.

Arad, strada Atzél Péter Nr. 1.
(Lângă Crucea-Albă).

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental edifică și restaurează sericii în mod artistic, din care cauză o recomandăm îndeosebi d-lor parochi. Trimite planuri, schițe, și ficări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuit.

Nouă ne vine a crede că sus numitele ru-nu au străbătut în Dieta înaltului guvern, re se numără mare și tare cu mil și mil de meni, — iar nu cu mil de jugere de păduri cresc și putrezăsc nelifărate încotrova, pre-este chiar la noi.

Apelăm la toți Români, care vin în atingere înaltul guvern: Mai virtos la ablegații dietei, doctori de științe, și cu un cuvânt, la toți Români binefăcători, să roage înaltul guvern pentru un sat atât de lipsit de pământ și industrie, gata suntem a emigra din dulcele loc a naștrilor noastre. Domnilor, ni-a ars $\frac{1}{3}$ parte din vara trecută, încât nefericitele familii au mas, supt ceriul liber, peritoare de foame.

Domnilor și învățătorilor, vă rugăm să ne ajuti în sprijin.

Onorată Redacțiune vă rugăm umilit să bineția a da loc acestei plângeri în prețuita foaie a voastră „Tribuna“.

Toți plugarii din Gerboveți:

Danilă Ciortu, Axentie Goga, Surulescu Petru, Nicolae Ciortu, Pavel Surulescu, Olman Petru, Josef Pitic, Gavrița Surulescu, Danil Paducsel, Nichentie Pitic, Moisa Surulescu, Ianzu Purdela, Iuan Surulescu, Novac Goga, Pavel Ciortu, Ioan Surulescu, Matei Purdela, Petru Stelia, Petru Strain, Dionie Strain, Damaschin Goga, Matei Goga, Nicolae Ciortu, Petru Otimon, Nicolae Damaschin Surulescu, Maxim Peia, Iosif Goga, Purdela, Ioan Purdela, Anim Goga, Pavel Strain.

Noi totuși credem că nu e bine să mărgeți America, că-i departe și vă prăpădiți pe acolo, încercați-vă norocul în România, unde oame-nii harnicii pot trăi bine. Redacția.

Scarlatina în Arad.

Această groaznică boală s'a ivit în oraș în luna Decembrie dar să părea suprimată, căci în luna Februarie numai erau decât 8—9 cazuri sporadice prin oraș.

În săptămâna trecută s'a ivit simptomele acestei boale la teologul de cursul II Victor Șandru, pe care direcțiunea la moment l'a transferat în spitalul comitatens, apoi medicul seminarial Dr. A. Demian în aceeași zi a săvârșit desinfecțiunea și-a ținut vizita medicală generală în institut. La această vizită se aflau aceleași simptome pe elevul de curs II Teodor Păscuț prietenul nedespărțit a lui V. Șandru, cari și în clasă stăteau în aceeași bancă și în dormitor aveau paturile lângă olaltă. Imediat în aceeași zi a fost transferat și acest bolnav la spital. S'a făcut apoi cele mai radicale desinfecțiuni și separări și s'au trimis doi elevi suspecti în spital, dar despre aceștia s'a dovedit, că nu sunt infectați, cu toate acestea sunt ținuiți din precauțiune și acum în spital. Elevul Victor Șandru încă e reconvalăscenț.

Distinsul elev Teodor Păscuț în vîrstă de 21 ani însă n'a putut rezista acestei crude boale și ieri i-s'a stîns viața; directorul cu cunoscute-i energie a făcut totul pentru mîntuirea institutului întreg de infecție; ne mai simțindu-să în asigurări cu institutul, a propus v. Consistor sistarea pe 2 săptămâni; iar consistorul a aprobat propunerea schimbată în 11/24 Februar și a pus la dispoziție șesele de călătorie pentru elevi, a vizitat mai întâi doctorul seminarial pe fie-care elev în particular, norocire a aflat pe toți sănătoși și neatinși de infecția scarlatinei.

După încheierea acestei vizite condusă personal de directorul seminarial, acesta a adunat toată tinerimea în seminar, i-a ținut o scurtă dar pătrunzătoare cuvîntare. „A fost mai tare urgia morții decât energia mea. Să ne închinăm vouă Dumnezeu — și să-i zicem neuitatului nostru Teodor Păscuț — încheie directorul cu ochii scaldăți în lacrimi — ultimul adio: în vecei pomenirea lui“. Elevii începură plîngînd a cânta în vecei pomenirea lui“. Mai jalnic n'au cântat această cântare nici odată. Aceasta a fost spărtirea institutului de un elev de mare speranță, căci participarea institutului la înmormîntare a fost interzisă din partea autorităților orașenești.

După acest trist act directorul institutului a împărțit fiește-cărui elev speșele de călătorie

până acasă și până seara n'a mai rămas un suflet de elev în institut.

Elevii sunt concediați până în 26 Februarie (11 Martie) seara. În acest restimp să face desinfecția radicală în toate localele institutului, astfel încât să fie delăturată primejdia.

Paza Țarului.

Acum, în urma uciderii marelui duce Sergius, se va ceti cu interes cum este păzit Țarul. Un corespondent englez scrie în această privință următoarele:

Dacă viața unui om ar putea fi asigurată prin paza omenească, nimeni n'ar privi așa primejdia în față ca Țarul Nicolae. Pentru supravegherea palatelor sale stau regimente întregi cari ar putea ține în loc o mică armată. Un cerc de trupe alese, înconjoară casele locuite de dănsul, prin curți, prin coridoare și pe la ușile odăilor, stau zi și noapte sentinele gata a trage la fie-care moment.

O apărare deosebită o formează o armată de agenți secreți, a cărei organizație e cea mai bună din lume. Singura ei ocupație constă într'aceea, ca să spioneze comploturile contra vieții Țarului și să le împedecă. Activitatea ei se întinde peste toată lumea, ea are agenți la Londra, Paris, Berlin, New-York, Chicago, Buenos-Aires, chiar la Paterson și la New-Yersey. Poliția secretă ocupă sute de spioni în toată Rusia, bărbați și femei de toate vîrstele și situațiunile, dela conți până la măturați de stradă. Fie-care proprietar de casă din Rusia face parte până la un punct din acest serviciu. El trebuie sub amenințare de pedeapsă, să anunțe sosirea sau plecarea orî cărui musafir s'au chiriș. Scrisori și telegrame se cercetează pentru a căpăta dovezi de comploturi.

Dacă Țarul călătorește cu drumul de fer, atunci ori-ce comunicație e intreruptă și fie-care linie e examinată foarte de aproape. La primblări el e înconjurat de cazaci, fie-care om e gata de luptă la cei mai mic sem, în dosul lui se află un cazac al cărui o mână se odihnește pe patul unui revolver pe cealaltă se sprijină de mânerul sabiei.

Când Țarul merge fără escortă și în aparență ne apărât, el e supraveghiat. Trăsura care duce pe Țar merge foarte repede. Teatrul îl vizitează numai atunci când poliția a stabilit că n'a uitat nici un bănuț; călătorește numai atunci când fie-care metru al drumului e atât de sigur pe cât e omenește cu puțință.

Dar toate aceste măsuri de pază nu ajung. Dacă ar fi să credem pe corespondentul în cestiune, călătoria lui e precedată întotdeauna de cea a unui trimis al său special care ia asupra-și pericolele, reprezentînd pe Țar.

Nicolae II. nu s'a servit încă de mijlocul de care s'a servit tatăl său. Acest miloc constă dintr'o figură de ceară a lui Alexandru III. care îi semăna tare. Ea avea o mașinărie care o făcea să se miște dintr'o parte în alta, inclina capul și salută în mod cu totul natural. Această figură de ceară lua adesea locul Țarului în plimbările lui zilnice, ea a primit un glonte de revolver în piept dela Solovif. Deși rănit Țarul mecanic zămbi și salută cu indiferență. Atunci „Agenția Reuter“ a anunțat: „Țarul a învins pe deplin spaima; el salută zămbind mulțimea din ambele părți și continuă liniștit drumul“. S'a admis firește, că asasinul a greșit și când sosi știrea despre minunata scăpare a Țarului mulțimea alergă la palatul de iarnă și chemă atât de mult până când împăratul apără pe balcon și mulțimi, inclinandu-se mulțimei. Astfel a datorat Alexandru III. cel puțin odată viața sa figurei sale de ceară.

Dar autocratul nu e încă sigur. Când Alexandru III. se plimba într'o seară prin odaia din palat, împărăteasa crezu a auzi un mic zgomot într'o odaie de alături. Ea rugă cu multă prezență de spirit pe soțul ei, ca să între cu dănsa pentru un moment în odaia copiilor. Apoi Țarina încuie odaia, dădu unui ofițer de pază cheea și șopti unele ordine. Când acesta cercetă cu oamenii săi odaia, află că cineva a fugit prin ferăstră.

Războiul ruso-japonez.

Intăile bătălii.

În noaptea de 8—9 Februarie 1904 Port-Arthur e atacat la miezul nopții de flota japoneză. Vasele de războiu, cuirasatele ruse Retvisan, Pallada și Cesarevică sunt greu atinse.

9 Febr.: Se dă lupta navală la Chemulpo. Rușii înecă în Portul-Arthur cuirasatele Variag și Koreietz. Tot în aceeași zi se dă bombardamentul Portului-Arthur. Vasele de linie ruse: Poltava, Askold, Diana și Nowik, sunt deteriorate.

11 Febr. Vasul de transport mine Jenissei dă peste o mină sub-marină la Dalny și explodează.

12 Febr. Se cufundă încrușișătorul rus Boiarin în urma exploziunii unei mine.

20 Febr. Generalul Kuropatkin denumit comandant șef al armatelor pe uscat; vice-amiralul Makarov, e numit comandantul flotei din Extremul-Orient.

25 Febr. O escadră japoneză de 16 vase de război închide Portul-Arthur.

27 Febr. Japonia și Coreea încheie un tratat.

6 Martie. Amiralul japonez începe bombardamentul Vladivostokului.

9 Martie. Bombardamentul Portului-Arthur. Torpilorul rus Vlastni distruge un torpilor japonez. Japonezii distrag torpilorul rus Sterguși.

21 Martie. Bombardamentul Portului-Arthur 6 Aprilie. Japonezii ocupă Widsu și Rușii se retrag spre Yalu.

12 Aprilie. Vasul de războiu Strașni e distrus peste noapte de japonezi.

13 Aprilie. Peirea vasului amiral Petropawlosk. Moartea vice-amiralului Makarov. N'au scăpat decât 8 ofițeri, între cari marele duce Kiril și 25 de soldați. Vasul de linie Pobieda e avariat.

25 Aprilie. Flota rusă dela Vladivostok înneacă lângă coastele coreene un vas japonez.

29 Aprilie. — 1 Maiu. Bătălia dela Yalu. Kuroki bate pe Sasulic și cucerește 27 de tunuri.

5 Mai. Debarcarea de trupe japoneze la Pițevo pe peninsula Kwan Tong.

14 Mai. Eplosia canonierei japoneze Mijako din cauza unei mine suterane.

15 Mai. Innecarea vasului de linie japonez Hatfuse și a canonierei Ișino ce s'a ciocnit cu cuirasatu Kassuga.

20 Mai. Mari debarcări de trupe japoneze la Takusau.

27 Mai. Bătălia dela Kintșan. Japonezii cucereșc 78 de tunuri.

30 Mai. Japonezii ocupă Dalny.

14—15 Iunie. Bătălia dela Wafang-Ku. Generalul Stackelberg vrea să dea ajutor lui Stoesel, dar e respins. Rușii perd 8000 de oameni și 16 tunuri 23.

23 Iunie. Kuropatkin ia comanda supremă.

3 și 5 Iulie. Lupte violente la Portul-Arthur.

13 Iulie. Rușii sequestrează vaporul englez Malaea pentru contrabandă.

17 Iulie. Lupte singeroase la pasul Monen.

23 Iulie. Japonezii ocupă portul Inkau.

A v i s .

Opul «Români din statul ungar» de dl I. Russu-Șirianu sosind în Arad într'un transport mai mare, a fost oprit la vamă și ni-s'a spus că se va libera numai după-ce ministrul cercetînd cartea, va afla că nu este în ea agitație.

Publicăm aceasta spre știința celor-ce au comandat cartea. Observăm de asemeni, că dl Russu-Șirianu a întreprins deja pașii ca acel transport de cărți să fie cât mai iute eliberat.

DOMNII

se pot îmbrăca favorabil numai așa dacă își procură hainele necesare *exclusiv dela magazinul de stote pentru domni*, unde se poate economiza 35%.

1. — Magazinul nostru de fabricații engleze din patrie și de Brünn.

MAGAZINUL ESCLUSIV de POSTAV de FABRICĂ A LUI

LEICHNER și FLEISCHER.

SPECIALITĂȚI de STOFE ENGLEZE COLORATE PENTRU VEST

ARAD, piața Libertății 17. Cinci biserici. (PÉCS) Király u.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 3 Martie n. 1905.

— **Răspuns calomniatorilor.** Dela alegeri încoaci foile ungurești din Arad scriu câte minciuni toate despre unele sate românești. Lucrul acesta a supărat pe frații noștri învinuți pe nedrept. În privința asta am primit următoarele:

Comuna Bocsig este foarte rău atacată, învinuță fiind cu omoruri, aprinzături și alte lucruri. Vă rugăm deci că în mult prețiosul d-voastră ziar să bine voiți a da loc următoarelor: Nu atâta pentru noi Bocsigani care am putea sta cu mâinile la piept jurând pentru toată acuza care ni-se face din toate părțile străinilor pe nedreptul, dar mai mult și mai virtos pentru aceea voim se ne ridicăm glasul către Onorata redacțiune să binevoiască a vesteji pe nemernicul care a fost așa de obraznic să învinuie cu astfel de murdării în foile străinilor. Imprejurimea întreagă poate să dea documente despre comuna noastră Bocsig, care de 20 de ani a fost și este exemplarul comunelor cercului Boroșineu. Ne rugăm că toate aceste acuze intentate comunei noastre Bocsig din partea foilor străine să binevoiască a se întoarce la administrațiunea noastră comunală și jendarmărească din loc, cari din oficiu ar fi fost dator a înșina toate celea de sus înșirate din partea foilor străine dacă erau drepte.

Această rușine din comuna noastră nu o putem suferi cu atât mai puțin, de oare-ce avem dovezi luminate precum am amintit. Venim a vă ruga Onorată redacțiune că atât pentru interesul și mântuirea comunei noastre, cât și pentru simțul care-l manifestați pentru noi să binevoiți a protesta la locurile competente în numele nostru subscriși, și cea mai mare răsplătă va fi pentru Onorata redacțiune cele mai simpatice simțeminte ale noastre. Fruntea Bocsigului cari, înzadar ne-am întoarce către străini, căci s'ar face muși și surzi, dar cu toată încrederea ne întoarcem către acei conducători ai noștri cari și trupește și sufletește simțese cu noi.

Acestea toate numai pentru aceea le facem, căci poporul nostru să învețe cât bine ne voiesc nouă străinii pe cari noi îi ținem din ostăneala și sudoarea noastră. *Bocsig*, la 11 Februarie 1905. Cu toată stima: Iov Honat, Irimie Vladuși, Simion Pascuț, Nicolae Marcea, Simion Balta, Rista Belean, Ioan Popa, Pavel Tirlea, Șandor Muneran, Pavel Muneran, Iulian Bulzan, Teodor Zgerdeu, Pavel Târziu, comerciant.

— **Fibiraiele noastre.** Când ne plângem împotriva lor și le sbicuiim mai aspru faptele, suntem tirii la judecătoria și infundați în temniși. Facem agitație în contra statului, când arătăm mișeliile ce fac cu poporul, nu zicem toți, dar o respectabilă majoritate dintre acești slujbași „tipuri“ ale administrației țării noastre. Dar iată cum iasă treaba aveau.

Peste câte-va zile redactorul nostru responsabil va fi tras înaintea Curții cu jurați din Oradea-mare pentru un articol scris în foia noastră despre treburi d'ale comitatului. Articolul s'a scris din prilejul când domniul dela cărma comitatului făcură cu ocolirea legii o împărțeașă nouă a cercurilor electorale comitatense, împărțeașă atât de nedreaptă și lovindu-se așa de vâdit în paragraful legii, încât revoltatu-s'au tot omul de cinste de nedreptatea ei. S-a zis în acel articol atunci, în momentele întâi de indignare, că așa se vede că legea numai atunci e bună când s'aduce pentru „domni“ dar când e vorba de popor, atunci nu e lege. Înțelegând sub numirea de „domni“ pe cei dela cărma comitatului: fișpan, vicișpan, fibirae, solgăbirae etc. se mai zicea că a „domnilor“ sunt bunurile pământului toate, a nostru numai amarul, năcazurile și foamea. Se arătau apoi fapte de ale domnilor fibirae. Procurul a intentat autorului d-lui Sever Bocu, proces de agitație împotriva unei clase, a „domnilor“ adecă, și Curtea cu jurați mâne, Săm-

bătă va judeca în cauză. Nu vrem să prejudecăm sentinței dar parcă suntem siguri de rezultat.

Acum însă iată ce iasă de aci.

De atunci de când s'a scris articolul amintit, care vătămă vezi Doamne, pe fibirae, nu mai puțin decât doi dintre acești prea stimați domni dat-au față cu legea pentru fapte urite de cari ne plângeam noi. Páris Gábor, fibirăul din Șiria, se știe, pentru mituire și alte trebșoare a fost alungat din post. Iar săptămâna trecută vestitul fibirău din Radna *Péczely Elek*, care la alegeri tot se rupea să trântescă pe Vlad, a fost desvălit înaintea Curții cu jurați din Oradea-mare, de un om despre care un scriitor de notar scrisese: „și-a călcat în modul cel mai mojicesc cuvântul de onoare dat, că nu-l mai poate considera de persoană cinșită, fiind-că înaintea lui cinștea și caracterul sunt concepți necunoscuți“ *Péczely* l-a improcesuat pe scriitor pentru vătămăre de onoare, dar Curtea cu jurați, dovedind acuzatul, l-a mântuit. Eată deci cine e dl *Péczely* din Radna.

Și acum, suntem curioși: mai avea-va curaj procurorul la procesul de mâne, să zică că a scrie împotriva acestora e agitație și Curtea cu jurați absolve-va pe redactorul nostru?

*

Ș-acum „*Függetlenség*“ mai pune unul la răboj. Asta e un domn, care a fost candidat de deputat: e *Csukay Gyula*, fisolgăbirău din Chișineu. Deja în 1898 l-a pîrit la minister *Szabó Ferencz*; în piră era vorba și de aceea, ce în față mai multora zisese notarul din Simonfalva *L'ál Pal!*

— „E ușor ca fisolgăbirăul *Csukay Gyula* să se plimbe în trăsura cu patru înaintași și din cei 500 florini ai mei. El ar fi voit să mă facă să subscriu o polișă de o mie fl. dar eu mai bucuros i-am dat cincii sute în bani gata“.

Csukay l'a pîrit pe *Szabó* pentru asta; procuratura a respins însă acuza pe motiv, că cauza e prea veche. Dar *Szabó* a scris acum doi ani o broșură, cârtică despre treaba asta; *Csukay* nu i-a făcut proces de presă. Nu înseamnă asta nimic?

— Un notar român slab și rău. Ni-se scrie: Nimic mai trist, decât când vezi până unde poate cădea un Român, numai ca să poată sta în slujbă. Alegerea de deputat în cercul nostru Radna a dovedit, că pe lângă o luptă națională, negreșit învingători putem să ieșim. Notarii, acești mici tirani ai poporului nostru, nu pot uita, că acest popor blând nu mai ascultă de glasul lor. Și deosebit nu poate uita notarul *Valeriu Milovan*, din Mândruloc că popa lancu l'a făcut de rușine, căci cu preotul era florea comunei iar el cu bețivii satului. Reintors dela alegere, destul de rușinoasă, grija cea dintăiu i-a fost răsbunarea. Raport a făcut asupra alegătorilor cari au rupt steagurile lui *Vancsó Gyula* și în 9/22 Februarie s'a efectuit la pretura din Arad ascultarea celor acuzați, și în urma celor spuse de martori (scrietorul *Sviletics János* și ploieșul) pedepsiți la câte 20 coroane amendă.

Trist e, că acest notăraș, și acum după căderea stăpânirei ticăloase crede că un rol atât de urit este binevăzut naintea stăpânirii, s'au cel puțin crede că d-lui se poate în felul acesta susținea și mai departe în slujba sa de notăraș clătina de mult sub picioarele lui. Și mai crede d-lui, că și de aci înainte se va putea arăta de bun român în cercurile românești, iar în tabăra jidovească ne controlat, va putea să joace ciardaș cu pană roșie de un cot în căciulă. Ne-am cunoscut pe deplin acum cu ocaziunea alegerii, și și-au dat oamenii arama pe față. Amăsurat faptelor, îi vom judeca și opinca românească, numai zdrobitoare poate fi pentru ei, pentru-că numai rol de zbiri ai neamului românesc au luat asupra lor. Osânda noastră și a neamului asupra lor.

E tristă figură pentru noi notărașul sus pomenit, că n'avem noi destulă sărăcie numai el află de bine să mai potenteze această sărăcie prin amende. Am îndurat un an neroditor, o iarnă grea în urmă, hâmbarele noastre goale, copiii noștri sdrențoși, noi istoviți de gândiri grele pentru susținerea familiilor noastre, dar notărașului

răsbunare îi trebuie în felul acesta urât, ne revolta și cea din urmă picătură de sâ

De n'am avea noi preotul nostru cu ințelul românesc și intențiile lui pline de drag pentru acest popor, din mijlocul căruia a țesut s'a înălțat, am crede că blăstăm a venit asupra noastră. Dumnezeu este însă drept și va răsplăti fie-căruia după faptele lui. *Raport*

— **Primirea în școala surdo-muților.** În școala din Arad cu ajutor de a surdo-muților în urma ordinului ministrului de culte cu data 1904 nr. 11.158 se înscriseră mesc copii din comitatele Arad, Bichș, hor și Cianad.

Copii recurenți să nu fie mai tineri de 7 ani și mai mari ca de 10 ani.

Taxă de instrucție n'au să plătească. Taxa anuală e 200 coroane. Copii să capătă ajutoare.

Pentru anul școlar 1905—906 între recurs deja acum până în 15 Martie.

Deslușiri referitoare la rugare și în direcțiile, da direcția școlii, tuturor părinților cari în scrisoare să adresează ei.

— **Declarațiune.** Cele publicate în Nr. din 26 Februarie a. c. în „Arad és Vidék“ declar de infame calumni și scornituri tențioase la adresa mea, ce de altcum se vor pezi și pe cale procesuală, având actele la prin cari se poate dovedi faptul.

Cât privește blămajul comunei ai cărei cuitori — altcum destul de pacinici — în resculători și criminali, rămâne ca ulterior torul să-și deie seamă de urmări.

Deocamdată stăta. Cu toată stima: *Alexandru Tîeran*, comerciant în Totvărădia.

— **Școala de fete cu internat din Arad** gează o festivitate școlară, care va avea loc mîinecă, la 5 Martie n. la orele 5 d. m. în calul școlii (str. Deák Ferencz Nr. 27) cu mătorul program:

1. *Rugăcinne* (de M. Eminescu), declamă de Emilia Drăghici.
2. *Cor* (cântat de elevele școlii).
3. *Declamațiune*, („Noi“ de Octavian G. de Măricara Lazar.
4. „*Ingerul pășitor*“ (de I. Berdescu) pian de Alexandrina Popovici, iar cu voce Aurelia Popescu.
5. *Declamațiune* („Doina“ de G. Coșbuc de Florica Cărăbaș.
6. *Doină*, cântată de Mărioara Bogdan.
7. *Violină și pian*: „Românească“ (de Aslan) de Mărioara Popovici acompaniată Alexandrina Popovici.
8. *Declamațiune* („Glosa“ de M. Eminescu de Aurelia Popescu.
9. *Din bătrâni* (tablou).

— **Din Sinitea** ni-se scrie: La 1 Martie s'a ținut aici alegerea de primar. Ca și în locuri, așa și de aici cei dela putere (solgăbirii *Édes*) și-au făcut de cap: n'au candidat pe ritul poporului, pe *Todor Usca*, și astfel multe de alegători n'a stat la alegere de îndepărtat. Asta n'a împedecat însă pe *Édes* declare ales pe *Mitru Tomuța* cu 12 voturi, s'au dat lui *Todor Micula*. În contra alegerii face însă apelată.

— **Alegerea de jude comunal în Pântec.** Plângerile contra organelor administrative devenit în timpul din urmă cu totul la ordine zilei. Solgăbirăii fac presiune în favorul candidatului lor, ba nici nu candidează pe cel care vrea poporul. Nici în Pântec solgăbirăul *Șiria Faragó*, n'a voit să candideze pe ale poporului *Antonie Pittizer*, ci pe al lui, pe *Károly András*, deși venise și o deputăție pentru *Pittizer* la comitat.

— **Căsătoria regelui spaniol.** Se telegrafizează: Vestea despre căsătoria regelui spaniol *Alfonz* cu archiducesa *Gabriela*, nu-l adevărat.

Dr. VICTOR D. GRAUR

medic universal, profesor calificat de școale medii p. studiul igienei.

Institut de dantură medicală și pentru tehnica de dinți.

ARAD, Piața Andrassy Nr. 22, etagiul I., vis-à-vis de casa comitatului.

Tractament special al durerilor de dinți și a boalelor de falci. Dantură totală și particulară conform diferitelor proceduri. Plombări cu metal, cu sticlă, email, porcelan, amalgam de aur, și aur chimice cu Operațiuni diferite la așezarea coroanei de dinți. Coroane de porcelan și aur conform indicațiunilor specialiștilor savanți. Dantură fixată și mobilă, după sistem american. Tot felul de execuții de cauciuc. Dinți dantură întreagă fără cerul gurii. Scoateri de dinți fără nici o durere.

— **Nouă advocați Români.** Aflăm cu plăcere că dl. *Iustin Marșeu*, unul dintre cei mai patriști tineri ai comitatului nostru, bine cunoscut și apreciat în Arad, unde și-a făcut praxa, a făcut la 1 Martie cu deosebit succes cenzura de avocat la Universitatea din Budapesta.

Tot acolo și atunci a făcut cenzura dl. Dr. *Clavel Cioban*.

Sincerile noastre felicitări.

— **Liberarea lui Gorki.** Guvernul rus a eliberat pe Gorki pe picior liber pe lângă o cauză de zece mii ruble. Cauzia a plătit-o fabricantul de la Moscova *Sava Morosov*.

— **Moștenitorul de tron rus și țărănul.** Un om sărac din Petersburg i-au fugit ambii copii care trebuiau să fie militari, ceea ce la Ruși este noutate. Fug, să nu-i ducă contra Japoniei, la mizerie și moarte. Pe tatăl lor l-au răpedit cu șase sute ruble. Ce să facă? I-a scris rugare către moștenitorul tronului, care este mic, deci nevinovat și la el prinde rugarea omului sărac. A și trimis rugarea. S'a gândit că moștenitorul e mic, nu știe ceti, dar știe că tatăl, care atât de mult s'a rugat pentru el, trebuie să așteptat răspunsul, care nici n'a întârziat: moștenitorul e încă foarte tânăr, nu știe ceti și nu acceptă aceea nici împlini rugarea omului sărac.

— **Aventura reginei portugeze.** Ziarul *"Rappel"* i-se scrie din Lisabona, că regina Maria nu de mult era în mare pericol. Regina a mers la plimbare călare. Când a ajuns pe un drum mai părăsit o ciză de perde-vară i-a înconjurat-o și i-a cerut banii. Insoțitorul regei — căci numai unul avea — a mers ca să ajungă la poliție, căreia abia i-a succedat să se apropie pe regina din mâinile hoților. Patruzeci de oameni au fost arestați.

— **Nunta pretendentului de tron al Albaniei.** Prințul Albert Ghika s'a cununat în Londra cu Miss *Margarete Dowling*. Prințul e de 25 ani, a luat parte la ultima război a Albaniei și are tendința să elibereze Albania de sub Turci și să realizeze împărăția albaneză.

— **Învățăcelul lui Mascagni.** Foile engleze publică următorul interesant episod, ce s'a întâmplat cu Mascagni în Anglia: Intr'o după-amiază la locuința-i dela hotel se dăse Mascagni să cânte, când sub fereastra lui aude un verkli, care intona vestitul *intermezzo* al piesei „Cavaleria”. Și deoarece-ce și timpul costă parale, omul sărac își învârtea verkli-ul cu o iuteală neobișnuită, așa că piesa părea mai mult vals. Mascagni s'a mâniat la început, apoi ca un nebun se coboară în mare grabă la verkli și-i zice: „Cântă!”

— **Prietine,** eu am auzit piesa asta în concert: d-ta o cântă prea iute. Atunci se puse să se învârtească. A plâns și a suspinat instrumentul sub mâna maestrului.

Nu peste mult ear aude verkli Mascagni; acum cântă cu mult mai bine. Scoate capul pe fereastra să-l mulțumească, dar spre marea lui surprindere a văzut pe verkli următoarea inscripție:

Școlarul lui Mascagni.

— **Amorul scriitorului comunal.** În Comitat s'a întâmplat povestea, care spune despre un tânăr flăcău și o fată frumoasă, cari au luat-o pe mâna, fiindcă părinții n'au vrut, ca ei prin căsătorie să fie unul al altuia.

Deja în primele zile, după ce a sosit în comuna T. M. scriitorul comunal, a făcut cunoștință cu tinăra și frumoasa fată a birtășului, și N. Dela început deja s'au iubit foarte tare. Părinții fetei însă cu nici un preț n'au voit să se dea de dragostea lor.

Ce fac atunci îndrăgostiții? Aceea ce au făcut și-au făcut de-atâtea ori și alții.

Fata a plecat de-acasă sub pretextul, că merge la biserică; a mers însă la gară și s'a dus pe trenul, ce plecă spre Arad.

Scriitorul a zis către notar, că vrea să meargă nițel la părinți în Ghioroc. A și mers, dar de acolo a mers la gară, și din întâmplare a nimerit drept la trenul și cupeul, unde eră Sidi.

Au venit la Arad; și aici au plecat spre Cluj. Părinții îi caută.

Așa-i dragostea, bat-o focul.

— **Cea mai lungă cale ferată a lumii.** Englezilor le-a căzut rău, că Rușii i-au întrecut, când au făcut calea fierată siberiană; de aceea ei vor să întunece gloria siberiană; au de gând să construiască o cale ferată din Londra în Au-

stralia. Nu vreau ei doar să așeze șinele pe mare, ci ca omul să călătorească până la Sumatra exclusiv prin provinciile aziatice englezești, fiindcă apoi din Sumatra în cinci zile cu corabia poți să ajungi în Australia. Calea ferată ar fi următoarea: Din Londra-Ostende prin Köln-Viena, Moscva, prin Afganistan în Calcutta. De aici la Mandalay și Birma inferioară, apoi prin strămoșia Malacca pe corabie în Sumatra.

— **Luptă contra fumatului.** Guvernul spaniol prelucră acum un proiect de lege, prin care să restrângă fumatul, care după constatările celebrităților medicale spaniole, e stricacios țării. De acum încolo numai cei-ce au trecut de 17 ani pot cumpăra țigărete; cei-ce calcă legea plătește 40—100 coroane.

— **Cultura lui Don-Quixote.** Cât de curând va fi o sărbătoare aniversară a marelui scriitor Cervantes. Intreagă Spania și peste tot lumea cultă se ocupă de Cervantes. O mulțime de anecdote reînviază.

Nicholas Rowe, cunoscutul istoric dramatic englez ajunsese odată strămoș de parale și a rugat pe contele de Oxford să-l protejeze?

De ce nu înveți spaniolește? Atunci poate și-aș putea împlini dorința — răspunse bărbatul de stat.

De atunci începând ziua-noaptea învăța Rowe. Intr'o zi, când credea, că a învățat perfect spaniolește, merge la contele și-i zise:

D-le contele, știu limba spaniolă.

— Fericit om — zise liniștit contele — d-ta poți gusta pe Don-Quixote în original.

Altă anecdotă zice, că e de pe vremea lui Filip III. Odată primblându-se, văzu Filip un băiat, ce cetia pe stradă cu glas tare și atunci zise zimbând:

— Tânărul ăsta sau e nebun, ori citește pe Don-Quixote.

Studentul într'adevăr cetia opal lui Cervantes.

— **Cine e chinuit de reumatism, podagră, vâjăit de urechi, migrenă?** Dacă pătmește cineva de morburile acestea, folosească crucea dublă electro-magnetică inventată de dl. Albert Müller (Budapesta, V. Vadász u. 42/K.) Nr. 86.968, care produce rezultate uimitoare în privința morburilor amintite mai sus.

Epistolele de mulțumită sunt numărâte, dovadă fiind toate efectele uimitor produs de această cruce, cum se poate vedea aceasta, între altele, și din epistola d-lui Ludvig Veiser, organist în Pojon.

E C O N O M I E.

Arad, 3 Martie.

Lucrările din grădina în luna lui Februarie.

In grădina de pomi. În luna aceasta avem prea puțin lucru. Numai casul când în luna lui Noembrie și Decembrie nu am fi putut termina curățirea pomilor bătrâni de crengi uscate, muschi și scoarța cea «sgăbârdoasă», am avea să terminăm aceste lucrări fără amânare. Poporul e datat să credă, că curățirea pomilor de muschi și de scoarța cea sgăbârdoasă e numai un lucru de geaba și fără de nici un folos. O mare greșală e aceasta! Să cercetăm numai cu de-a-ură pe sub scoarța cea crepată a unui pom și ne vom convinge, că nu lucru degeaba vom săvârși curățindu-o aceasta de pe pomi. Sute și mii de ouă și larve de insecte stricacioase pomilor și fructelor vom afla pe sub aceea scoarță și muschi ascunse, așteptând numai razele mai calde ale soarelui de primăvară ca deodată cu ivirea frunzelor, florilor și a fructelor și ele să-și înceapă lucrarea lor păgubitoare. Curățind noi scoarța aceasta și muschiul în timpul cel mai rece al anului, putem fi siguri, că roada pomilor noștri o apărăm.

Muschii mai sunt încă și din alt punct de vedere păgubitori pomilor. Ei se nutresc numai din suc pomului și astfel își poartă ori-cine închipui, că ei prin aceasta slăbesc ne spus de mult pomul. Un pom al cărui trunchiu este acoperit de muschi, e impe-

decat în creștere, și poamele lui puține ce le produce perd mult din mărime, bunătațe și frumsețe. Muschiul și scoarța netrebnică se poate curăți cu niște perii anumite de sîrmă, cari în ori-ce prăvălie de ferării mai «de dai doamne» se află de vânzare.

Culegerea și stărpirea cuiburilor de insecte acățate de crânguțele cele mai tinere ale pomilor, încă trebuie îndeplinită în luna aceasta. Pentru stărpirea aceasta se recomandă felurite instrumente, dintre toate însă cel mai bun și mai sigur este mâna! Acestea după culegere, la tot casul să fie arse, și nici decum aruncate într'o parte sau alta a grădinei, de unde cu începerea primăverii, trezându-se iarăși ne-ar umplea grădina.

*

Piața de bucate din Arad.

Cât de curând se va urca prețul bucatelor; afacerile sunt liniștite. Timpul începe a fi priincios.

S'au vândut:

1360—1450	măști m. grâu (300 chile)	19.——19.20
280—350	" " cucuruz	15.40—15.60
30—40	" " sămânță de mazărice	23.60—24.—
	Secară: semnare nominală:	14.80—15.—
	Orz " "	14.60—14.80
	Ovăș " "	13.40—13.60

Piața din Aradul-nou.

Par' c'a sosit primăvara; zilele sunt foarte frumoase, numai ploae mai trebuie. Barometru a scăzut, deci ne putem aștepta la ploaie. Sămănăturile de toamnă până acum stau bine.

În piață prețurile nu s'au urcat, par' că lipsește impuls, care să dea o întorsătură mai bună.

S'au vândut:

900—1000	măști m. grâu (50 chile)	9.50—9.60
500—600	" " cucuruz	7.70—7.80
110—120	" " mazărice	11.80—12.20
	Semnare nominală: secară	7.50—7.60
	" " orz	7.30—7.40
	" " ovăș	6.70—6.80

POȘTA REDACȚIEI.

Moise Tanța, Gebza. Dacă am publica și asta, ar trebui să dăm apoi cuvânt să răspundă și părintelui Treța, și astfel nu s'ar mai isprăvi cu cearta. Fie pace! Ear părintele bine ar face dacă ar predica: înadevăr e trist, că în 4 ani n'a spus nici o predică.

Mai multor *Micălăcent*. Cine-i Cosma George și de ce vi-l țin domni dela comitat cu sila birău pe cap, se știe. Am scris și noi. De vină sunt însă și acei oameni slabi cari i-au dat votul. Dacă vreți să-l paneți la respect, trebuia să vă adresați deputaților români să interpeleze în sfatul comitatului, să ia acolo la răspundere pe viceșpan și pe șpan.

Un țărăn. *Nădlac*. Am publicat deja 2 corespondențe despre alegerea dela Nădlac. Credem că-i destul. Apoi ne doare sufletul să ne năpustim, în public, asupra atâtor fruntași dela D-Voastră. V'am face de ris frunțașă comună. Mai bine să căutăm a îndrepta cu vorbă blândă.

D-lui N. M. în Mercuria. În 2—3 zile i-se decide soarta.

D-lui M. T. în Cs. Noi n'am primit articolul.

D-lui P. B. învățător. Fii bun și ne indică n-rul, în care a apărut și-atunci cu deosebită plăcere îți satisfacem dorința.

D-lui G. M. Nu se poate publica; stimăm sentimentele curate ale D-voastră, cari v'au inspirat.

D-lui T. B. Poesia e frumoasă cu avânt sufletește; publica nu se poate.

Georgiu Zolog. K. Szt.-Márton. Nu ești dator să dai acele 10 lire de cucuruz. D'aici ziarul se trimite regulat.

T. Duse, preot, Patrângent. Păcătuesc și cei cari se abțin dela vot. Dorim de altfel și noi pace și consolidare, cum scrii!

*

POSTA ADMINISTRAȚIEI.

M. N. Tornea. Te-ai adresat cam târziu. Rugare să o înaintezi la inst. Crișana, Brád.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de **cassar** la institutul de credit și economii „Mureșanul” societate pe acții în Maria-Radna, se escrie concurs cu termen de 30 zile, dela datul publicării în următoarele condițiuni:

Salar anual 1200 Cor. și tantiema statutară.

Dela concurenți să recere praxă în afacerile de bancă, cunoștința limbilor: română, maghiară și germană în scris și vorbire; cauțiune în sumă egală cu salariul, care o va depune la intrarea sa în funcțiune și atestate cu privire la serviciile de până acum.

Cei cu qualificație de școale comerciale sunt preferiți.

Denumirea definitivă și întărirea pe viață, se va face după primul an de praxă îndeplinit la subscrisul institut, dacă alesul va corespunde întru toate așteptărilor Direcțiunei.

Ocuparea postului: imediat după alegere.

Maria-Radna, 25 Februarie 1905.

Direcțiunea institutului:
„Mureșanul“

Redactor responsabil: Sever Boev.
Editor-proprietar: George Nichin.

INSERTIUNI și RECLAME.

Piparcă

curată de Seghedin, de diferite calități se poate afla în prețuri moderate la:

Corneliu Ardelean

538

Szeged, Mars tér 9 sz

Igaz Sándor

ciasnornicar și giuvaergiu.

== ARAD, Piața Libertății ==
lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără p. prețului cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Atențiune!

Dacă dorești ghete bune, eține și atunci le cumpără din prăvălia de ghete pentru dame și domni a lui **Breckska Károly** de pe piața Arpád Nr. 5 (ceiul bisericeii izraelite) unde comanda efectuează mai punctual.

Se pot căpăta totfelul de ghete confecționate în atelierul meu. Rog binețorul concurs al onoratului public, cu osebită stimă

Breckska Károly

pantofar.

516

444

Furnisez acasă:

Cărbuni de peatră de Salgó-Tarján pentru 1 fl. 70 cr.

Cărbuni de lemn de fag pentru 2 fl. 20 cr.

Lemne de foc mărunțite pentru 1 fl. Câte o sută chilograme.

Comanda sunt a se adresa lui:

ALTMANN EDE

— neguțator de specialitate. —

Arad, Str. Wesselényi Nr. 48.

Telefon Nr. 46

TIPOGRAFIA

„TRIBUNA“

ARAD, Strada Deák Ferencz Nr. 20.

Fiind arangiată din nou, bogat, cu literele cele mai moderne și cu rotațiune modernă, primește spre executare ori-ce lucrare ce se ține de arta tipografică.

Broșuri, opuri, manuale, tabelării în ori-ce mărime, registre pentru bănci, invitații la petreceri și cununii, plicuri, cap de scrisori, anunțuri funebre, cărți de vizită, etc. etc.

⊙ ⊙ Executat cu gust fin, la timp și punctual, după sistemul cel mai nou. ⊙ ⊙

Cerem și pe această cale binevoitorul sprigin al publicului românesc întru cât ar avea vr'o lucrare din cele mai sus înșirate a trimite spre executare și a ne recomanda în cerc cât mai larg tipografia noastră.

Având în vedere și sacrificiile mari ce le pretinde ziarul nostru național, credem că va afla mai iute răsunset acest anunț al nostru.

Telefon Nr. 502.